

ARCHITEKTURA

CZASOPISMO TECHNICZNE
TECHNICAL TRANSACTIONS

WYDAWNICTWO
POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ

ARCHITECTURE

2-A/2010

ZESZYT 5

ROK 107

ISSUE 5

YEAR 107

PIOTR CELEWICZ*

OSWAJANIE NOCY – AKTYWNA ILUMINACJA W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ – WYBRANE PRZYKŁADY

THE TAMING OF THE NIGHT – ACTIVE ILLUMINATION IN A PUBLIC SPACE – SELECTED EXAMPLES

Streszczenie

W artykule przedstawiono interesujące przykłady realizacji w trzech miastach europejskich, dotyczące aktywnej iluminacji fasad budynków i przestrzeni publicznych w ich otoczeniu. Dynamiczne oświetlenie wpływa na: atrakcyjność takich miejsc, poczucie bezpieczeństwa, żywotność, interakcję społeczną, identyfikację i nową wartość przestrzeni publicznej w strukturze miejskiej, w miejscu zamieszkania.

Słowa kluczowe: iluminacja fasad, dynamiczne oświetlenie, multimedialne elewacje

Abstract

This paper presents some interesting examples of implementation in three European cities concerning the active illumination of the facades of buildings and public spaces in their surroundings. Dynamic lighting influences the attractiveness of such places, the feeling of safety, vitality, social interaction, identification and a new value of a public space in an urban structure, in a place of residence.

Keywords: illumination of facades, dynamic lighting, multimedia elevations

* Mgr inż. arch. Piotr Celewicz, Instytut Projektowania Urbanistycznego, Wydział Architektury, Politechnika Krakowska.

„Często myślę, że w nocy jest bardziej żywo i barwnie niż za dnia” [1]
(Vincent Van Gogh)

Wiele dużych miast w okresie letnim organizuje noce muzeów, białe noce, podczas których m.in. muzea, galerie, kościoły i inne obiekty wystawiennicze udostępniają swoje zbiory, archiwa lub pomieszczenia, które rzadko są dostępne szerszej publiczności. Takie masowe imprezy pozwalają w relatywnie krótkim czasie odwiedzić ekspozycje, na które w ciągu dnia, często z braku czasu, nie możemy się wybrać. Jest to przede wszystkim promocja sztuki i kultury w społeczeństwie, ponieważ liczne rzesze mieszkańców i osób specjalnie na taką okazję przybyłych, korzystają z możliwości uczestniczenia w tego typu wydarzeniach oraz imprezach im towarzyszących. Łatwo można zauważyć zjawisko, kiedy normalnie ulice są puste, a w te dni tętnią życiem i bywa nawet tłoczno. Dzielnice śródmieść są rozświetlone, funkcjonuje komunikacja miejska, a obecność ludzi na ulicach wzmacnia poczucie bezpieczeństwa i więzi społecznych. Wydarzenia takie są organizowane rzadko, ale cieszą się dużą popularnością. Noc wpływa na inną specyfikę percepcji rzeczywistości (przestrzeń, kolorów, czasu i bodźców zewnętrznych) często zabarwioną pierwiastkami tajemniczości czy niezwykłości, których za dnia nie sposób jest dostrzec.

Do życia, oprócz zaspokojenia swoich niezbędnych potrzeb bytowych, ludzie pragną jeszcze czegoś więcej. Zaspokojenie ducha, samorealizacja w różnych dziedzinach życia, kultury, sztuki, oraz kontakt z innymi osobami czy przynależności do społeczności wydają się być równie ważne w życiu człowieka. „To interakcja, a nie miejsce, stanowi istotę miasta i miejskiego życia” [2].

Miejskie przestrzenie publiczne urządza się tak, by zapewnić jak najlepsze ich użytkowanie dla mieszkańców i osób przebywających i korzystających z nich głównie w ciągu dnia. Poprzez iluminację można stworzyć możliwość użytkowania struktur miejskich o dodatkowe godziny po zmroku. To właśnie w nocy światło sztuczne może być dostrzeżone i twórczo użyte, aby podnieść atrakcyjność i wprowadzić nowe walory estetyczne, czy użytkowe w miejscach zamieszkania, na placach, skwerach, ulicach itp.

Po zmroku miasta wyglądają inaczej, toteż zmienia się hierarchia elementów struktury urbanistycznej. Pojawiają się nowe punkty odniesienia i orientacji w topografii terenu, w sylwecie miasta lub w widokach poziomu ulicy, zmieniają się akcenty, dominanty, kolory. Wszystko to, co jest nieoświetlone, przestaje być widoczne i ginie w mroku.

Dzisiejsze możliwości techniki pozwalają na realizację śmiałych zamierzeń architektoniczno-urbanistycznych atrakcyjnych zarówno w dzień, jak i w nocy. Tworzenie miejsc do eksponowania aktywnej iluminacji o wysokich walorach estetycznych w przestrzeni publicznej staje się coraz bardziej powszechne w nowopowstającej architekturze. Wnętrza urbanistyczne stwarzają możliwości wykorzystania płaszczyzny podłogi (posadzka) czy ściany (elewacje budynków) do wprowadzenia elementów świetlnych, którymi można sterować i które da się programować zarówno tak, by służyły na co dzień, jak i okazjonalnie, w czasie imprez, happeningów lub innych specjalnych wydarzeń.

Przykład obiektu Kunsthaus w mieście Graz w Austrii ilustruje harmonijne i oszczędne w środkach ekspresji rozwiązanie dynamicznej i programowalnej iluminacji elewacji galerii sztuki nowoczesnej, która może wchodzić w interakcje z otoczeniem. W pewnym sensie kreacja artystyczna może wyjść poza mury muzeum i zachęcać do odwiedzenia ekspozycji. Fasada w strukturze miejskiej posiada 3 główne przedpola ekspozycji, z których jest widoczny i na które oddziałują skwer przed wejściem do budynku, oś ulicy oraz wzgórze widokowe. Użytkowanie fasady odbywa się zarówno na co dzień, jak i do specjalnych okazji. Elastyczność i duże możliwości programowania dynamicznej iluminacji stwarzają element ekspozycji dla artystów z branży multimedialnych. W ujęciu topograficznym obiekt stał się niewątpliwie ważnym i dominującym elementem na nocnej mapie i w panoramie miasta. Struktura obiektu i otoczenia zyskała nową wartość, ekskluzywność i tożsamość, z którą identyfikują się mieszkańcy. Elewacja stała się miejscem ekspozycji sztuki, projektów artystycznych i tętni życiem na tle historycznej sylwety miasta.

Miasto Linz, położone w Austrii nad rzeką Dunaj, jest od wielu lat organizatorem znanego festiwalu Ars Electronica, corocznie skupiającego licznych artystów i twórców w technologiach cyfrowych oraz naukowców zajmujących dziedziną socjotechnologii. Od 2009 roku oddano do użytku obiekt mieszczący muzeum, nowoczesne centrum i laboratoria i centrum konferencyjne. Koszt inwestycji wyniósł 30 milionów euro, co świadczy o randze organizowanych konferencji. Iluminacja elewacji obiektu jest programowalna

i posiada silne środki ekspresji dominujące w krajobrazie i sylwecie miasta. Kolorowa projekcja na fasadzie odbija się w lustrze wody potęgując efekt, więc obiektu tego nie da się pomylić z żadnym innym. Dominanta posiada silne oddziaływania na strukturę urbanistyczną małego miasta, które podczas festiwalu żyje głównie tym wydarzeniem.

W ostatnich latach dość popularnym zjawiskiem jest iluminacja jasnych fasad obiektów projekcją z rzutników multimedialnych. Jest to także duża przestrzeń twórcza dla popisów artystycznych. Przy okazji wydarzeń kulturalnych, happeningów można w dość interesujący sposób kreować przestrzeń i sprawić wrażenie iż architektura miejsca jest dynamiczna. Przykładem może posłużyć m.in. interesujący projekt artystyczny o nazwie 555 Kubrick [3] stworzony przez firmę i grupę artystów medialnych Urban Screen przy współpracy z Danielem Rossa (dyrektor artystyczny projektu). Zamierzenie zrealizowane została na obiekcie KunstKalle w Hamburgu w Niemczech. Poruszająca projekcja na płaskiej i jasnej elewacji stwarza wrażenie ruchomych elementów, które w połączeniu z efektami dźwiękowymi wydają się być realne. Taka technologia pozwala na tworzenie wirtualnych obrazów przestrzeni i ruchomych elementów bez ingerencji w strukturę obiektu, czy jakiegokolwiek prace budowlane. Konsekwencja ekonomiczną może być popularność takich działań twórczych.

Zaprezentowane przykłady obrazują różnorodne sposoby zastosowania multimedii jako dynamicznej iluminacji przestrzeni publicznych. Każde z nich ma swoje możliwości jak i ograniczenia. Są one ciekawym rozwiązaniem na urozmaicenie i ożywienie architektury i struktury miejskiej po zmroku. Iluminacja nocna przestrzeni publicznych, wpływa na większe poczucie bezpieczeństwa, aktywuje ludzi do uczestnictwa w wydarzeniach, sprawia że przestrzenie publiczne są bardziej dostępne i chętniej odwiedzane przez mieszkańców i turystów. Wzrasta także poczucie identyfikacji z takimi miejscami i pojawia się potrzeba dbałości o nie. Zwiększa się także procent osób współuczestniczących w nocnym życiu miasta, powstają nowe relacje i więzi społeczne wśród mieszkańców. Atrakcyjność nocy wpływa na dostępność i aktywność usług aż po późne godziny. Powstające miejsca, o bardziej ekskluzywnym charakterze, o wyższych walorach estetycznych, w aspekcie ekonomicznym nabierają większej wartości.

"I often think that the night is more alive and more richly coloured than the day" [1]

(Vincent Van Gogh)

In the summertime, numerous big cities organize museum nights or white nights when museums, galleries, churches and other exhibition objects render their collections, archives or rooms – which are seldom accessible to the public – available. Such mass events enable people, who are too busy or too tired on weekdays, to visit exhibitions in a relatively short time. First and foremost, it is the promotion of arts and culture in the society, therefore a number of residents and visitors use the opportunity to participate in this type of events and side shows. It is easy to notice the fact that streets which are normally empty teem with life and attract crowds on such nights. Central districts are lit up, public transport works, the presence of people in the streets increases the feeling of safety and social bonds. Such events are organized rarely but they are very popular. The night influences the specificity of the perception of reality (space, colours, time and external incentives) often embellished with elements of mysteriousness or extraordinariness which cannot be noticed in the daytime.

People need something more than satisfying their necessary living needs. Spirituality, self-realization in various domains of life, culture and art, contact with other people or affiliation to a community seem equally important in man's existence. "An interaction, not a place, makes the essence of a city and urban life" [2].

Urban public spaces are arranged so that their inhabitants and visitors could use them in the daytime in the best possible manner. Illumination may produce a possibility of using urban structures

after dark. At night, artificial light can be noticed and used creatively in order to increase their attractiveness and introduce new aesthetic or utilitarian values in places of residence, in squares, greens, streets etc.

Cities look different after dark, that is why the hierarchy of the elements of an urban structure changes. New points of reference and orientation in the topography, in the city silhouette or in views of the street level appear; accents, dominant features and colours alter. What is not illuminated vanishes in twilight.

Today's technological potential makes it possible to implement bold architectural and urban intentions which are attractive twenty-four hours day. The formation of places for exposing active illuminations with high aesthetic values in a public space is becoming more and more common in newly-formed architecture. Urban interiors give the possibility of using the plane of a floor or a wall (elevations of buildings) in order to introduce lighting elements that can be steered and programmed to serve daily and occasionally – during performances, happenings or other special events.

The example of Kunsthhaus in the City of Graz illustrates a harmonious and economical solution of the dynamic and programmable illumination of the elevation of a gallery of modern art which may establish interactions with the surroundings. In a sense, artistic creation may go beyond the museum walls and encourage people to visit its exposition. The façade in the urban structure has three main forelands of exposition with views and impacts – a square in front of the entrance, a street axis and a view hill. The façade is used every day and on special occasions. The flexibility and programmability of dynamic illumination form an element of exposition for multimedia artists. In a topographical depiction, the object has undoubtedly become a significant and dominating element on the night map and in the city panorama. The structure of the object and its surroundings have gained new value, exclusiveness and identity the inhabitants identify with. The elevation has become a place of the exposition of arts and projects which teems with life against the background of the historic city silhouette.

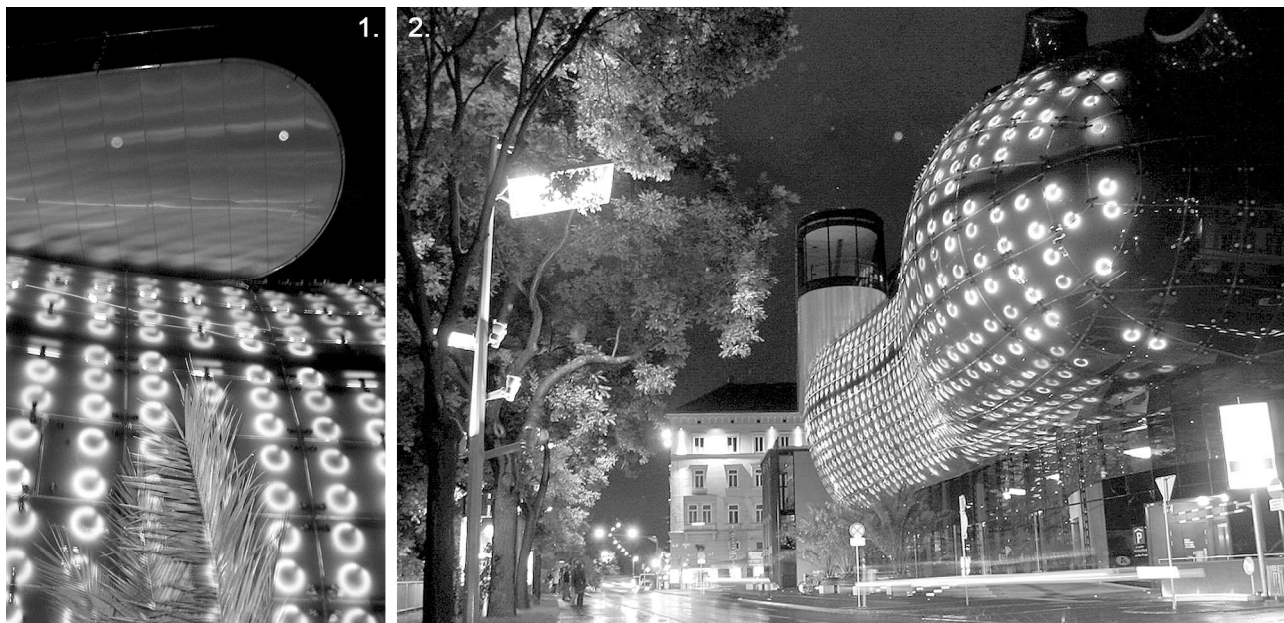
The Town of Linz, situated upon the Danube River in Austria, has been organizing the well-known Ars Electronica Festival for years. It attracts a lot of artists using digital technologies and social engineers. Since 2009, an object with a museum, a modern centre, laboratories and a conference centre have been implemented. The cost of the investment amounted to 30 million euros which proves the significance of the organized conferences. The illumination of the elevation of the object is programmable and equipped with strong means of expression dominating in the landscape and the city silhouette. A colourful projection on its façade is reflected on the surface of water which intensifies the effect. Therefore, such an object cannot be confused with anything else. Its dominant feature has a strong impact on the urban structure of the small town which lives on the festival.

In recent years, illuminating bright facades of objects from multimedia projectors has been very popular. It is also a large creative space for artistic skills. A space may be created in an interesting manner during cultural events and happenings which dynamizes the architecture of a place. It could be exemplified by an interesting artistic project called 555 Kubrick [3] created by the company of media artists Urban Screen in cooperation with Daniel Rossa (artistic director). Their intention was realized on Kunsthalle in Hamburg, Germany. A screening on its flat and bright elevation makes the impression of moving elements which seem real in combination with sound effects. Such a technology facilitates the creation of virtual images of spaces and movable elements without interfering in the structure of an object or any construction work. Its economic consequence may be the popularity of such creative actions.

The presented examples show diverse manners of using multimedia as the dynamic illumination of public spaces. Each of them has its potentials as well as its limitations. They make an interesting solution for diversifying and reviving urban architecture and structures after dark. The nocturnal illumination of public spaces increases the feeling of safety, activates people to take part in events, make public spaces more accessible and popular with the inhabitants and tourists. It also raises the sense of identification with such places and the need to care for them. It increases the percentage of people participating in a city's nightlife, too – new relationships and social bonds spring up among its residents. The attractiveness of the night has an impact on the accessibility and activeness of services in late hours. Places of more exclusive character and higher aesthetic values gain value in the economic aspect.

Literatura/References

- [1] <http://www.quote garden.com/night.html>.
- [2] Weber Melwin M., *Explorations into Urban Structure*, University of the Pennsylvania Press, Philadelphia 1963.
- [3] <http://www.urbanscreen.com/about>, <http://www.urbanscreen.com/usc/41>.
- [4] Norberg-Schulz Ch., *Bycie, przestrzeń i architektura*, Wydawnictwo Murator, Warszawa 2000.
- [5] <http://www.aec.at>.

II. 1-2. Kunsthhaus Graz, Austria, fot. Piotr Celewicz

III. 1-2. Kunsthhaus Graz, Austria, photo Piotr Celewicz

II. 3. Ars Electronica, Austria, <http://www.flickr.com/photos/magrolino/3107041989>

III. 3. Ars Electronica, Austria

II. 4-5. Kunsthaus Hamburg, Austria, <http://www.urbanscreen.com/usc/41>

III. 4-5. Kunsthaus Hamburg, Austria

